

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี
จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
School Administrators' Administration by Four Sublime States
of Mind at Schools in Chumphonburi District, Surin Province

สายฝน เจริญรัมย์*
Saifon Charoenrum
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขต อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็น ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงมาตรฐานและเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่า t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านกรุณา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความคิดเห็นรองลงมาคือ ด้านเมตตา อยู่ในระดับมาก และด้านอุเบกขา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมูทิตา อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงานพบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศ และ ประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน ต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่าโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงต่อภาระหน้าที่การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย และดำเนินการมอบหมายงานด้วยความเป็นธรรมเสมอภาคมีความเหมาะสมและควรมีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมงานและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ

3.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือความทุกข์ยากของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม ให้กำลังใจไม่ซ้ำเติมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับครูพร้อมให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครูให้พ้นทุกข์

3.3 ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน ให้เจริญก้าวหน้ามีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีด้วยความจริงใจใช้คำพูดที่เหมาะสมในการว่ากล่าวตักเตือน

3.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรม ความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงาน

คำสำคัญ : 1. การบริหารงาน 2. หลักพรหมวิหาร 4 3. ผู้บริหารสถานศึกษา 4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to: 1) to study teachers' opinions on school administrators' administrations using Buddhism's Four Sublime States of Mind, at schools under Educational Service Office 33 in Chumphonburi district of Surin province, 2) to compare the opinions on the latter's such administrations with genders, educational backgrounds and work experiences, 3) to examine suggestions for enhancing the latter's such administrations at the above schools. The sampling group comprised 91 teaching-assigned teachers at the target schools in academic year of B.E. 2559. The tool used for collecting data was the five-rating scale questionnaire with the reliability at 0.98. Statistics used for analyzing data included frequency, percentage, standard deviation, t-test and F-test, by making use of the ready-made computer software package.

Results of the research have found the following findings:

1. Teachers' opinions on school administrators' such administrations at the target schools under Secondary Educational Service Office 33 in Surin's Chumphonburi district have been overall rated at the high scale. When taking a single aspect into account, it has been found that the highest mean aspect is compassion, the high mean aspect is loving-kindness. The lowest mean aspect is sympathetic joy.

2. The comparative results of the former's opinions on the latter's such administrations at the target schools as classified by genders, educational backgrounds and work experiences have found that differences in genders and work experiences show overall difference in the former's opinions on the latter's such administrations, thereby conforming with the established hypotheses. Alternatively, difference in their educational backgrounds bears no overall difference in their opinions on the latter's such administrations at the target schools, which are not in accordance with the established hypotheses.

3. Teachers' suggestions for school administrators' such administrations at their schools can be summed up separately:

3.1 With regard to loving-kindness, school administrators should assign the right jobs to the right personnel work in each section together with carrying out the tasks with fairness, equality and suitability. Teachers should be encouraged to take part in school tasks and activities in their responsibility.

3.2 In regard to compassion, they should widely open their mind, offering assistance to the subordinate in trouble without discrimination, boosting their morale and avoiding aggravating the subordinate's sufferings. When a problem arises to teachers, school administrators must be ready to give advice and keep helping them so as to relieve their misery.

3.3 In respect of sympathetic joy, they should support and help knowledgeable and competent teachers to make progress in their jobs, expressing their delight with sincerity and using proper words when reprimanding the subordinate.

3.4 Regarding Equanimity, they should carry out planning with fairness and without discrimination. Also, they should award justice and equality, opening an opportunity to teachers to express their opinions for benefits of school administrations.

Keywords : 1. Administration 2. Sublime States of Mind 3. School Administrators 4. Educational Service Office

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจเป็นที่มา ของปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ที่ตกต่ำลงในสังคมไทย สถาบันศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้จัดทำโครงการวิจัยคุณลักษณะ และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของไทย พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมในหมู่ คนไทยลดลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาโดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติ สัมปชัญญะ และความมีระเบียบวินัย (ประภาพรจันทร์ศรีและคณะ, 2559, หน้า 3) “สภาพสังคมที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ผู้บริหารสถานศึกษา

ประพจน์ ปฏิบัติตนขาดศีลธรรม ขาดจริยธรรมไม่น้อยดังจะพบเห็นจากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อแขนงอื่น ๆ อยู่บ่อยๆ เช่นผู้บริหารทุจริตการซื้อวัสดุรายหัวนักเรียนมีแต่รายการซื้อแต่ไม่มีรายการของ เอาไปใช้จ่ายส่วนตัวบ้างทุจริต การจัดซื้อต่างๆผู้บริหารโรงเรียนทำอาจารย์นักเรียนและเหตุการณ์ต่างๆ อีกมากมายในพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา” (พลภัทรปิ่นทอง, 2556, หน้า 2)

จากความสำคัญของปัญหาการใช้คุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารหากผู้บริหาร ขาดคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ด้านอุเบกขาและไม่มีเมตตาธรรม ต่อตนเองต่อผู้ได้บังคับบัญชาและต่อหน่วยงาน ทำให้สถานศึกษาเกิดปัญหานักเรียนขับไล่ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 33 (สมศักดิ์ แซ่จิ่ง, 2558)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ถึงการนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาคือหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับนักบริหารมาใช้มากน้อยเพียงใดและจะศึกษาจากความคิดเห็นของครูผู้สอนใน โรงเรียนอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เพื่อนำเสนอผลวิจัยนี้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขต อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 แตกต่างกัน

3.2 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 แตกต่างกัน

3.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 33 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน เขตอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานของโรงเรียน

4.2 ทำให้ได้ข้อสารสนเทศผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

4.3 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

4.4 ผลจากการวิจัยทำให้ได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้พัฒนาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติในระดับมากที่สุดปฏิบัติในระดับมากปฏิบัติในระดับปานกลางปฏิบัติในระดับน้อยปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด จำนวน 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ชูดิระ ระบอบและคณะ, 2552, หน้า 108) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน เขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) ร่างเครื่องมือเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

5) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือปรับปรุงแก้ไขจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ดำเนินการวิจัยดำเนินการแจกเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตรวจให้คะแนนระดับความคิดเห็น แล้วนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 อธิบายถึงลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของครูผู้สอน ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อดูการกระจายของตัวแปรและเสนอข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2) นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจและให้คะแนนแล้วนำมากรอกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติ t- test แบบ Independent Samples และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หรือ F-test

6. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านกรุณา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเมตตา อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมูทิตา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแต่ละด้าน มีผลการวิจัยดังนี้ 1) ด้านเมตตา พบว่า โดยรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีความเสียสละอย่างปราศจากการเห็นแก่ตัวอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและคุณงามความดีอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และใช้วิจารณ์อย่างเหมาะสมอย่างสมเหตุสมผล อยู่ในระดับมาก 2) ด้านกรุณา พบว่า โดยรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจในหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอนการแนะนำการวัดผลและการประเมิน

ผลตลอดจนสามารถจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความสามารถส่งเสริมและสนับสนุนในการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคลจำนวนมากมีส่วนร่วมในการกระทำและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น อยู่ในระดับมาก 3) ด้านมุกิตา พบว่า โดยรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่มีการปฏิบัติที่ดีที่สุดคือ ผู้บริหารเผยแพร่ผลงานที่ดีของผู้ร่วมงานทุกคนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารต้องรู้จักยกย่องและชมเชยผู้ร่วมงานที่ทำความดีตามความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารเป็นกำลังใจให้ผู้ร่วมงานหรือบุคคลอื่นประสบผลสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก 4) ด้านอุเบกขา พบว่า โดยรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่มีการปฏิบัติที่สุจริตมากที่สุดคือ ผู้บริหารกล้าหาญทั้งกายและใจกล้าเผชิญกับเหตุการณ์ร้อนหรือด่วนสามารถควบคุมจิตใจตนเองได้กล้าตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่โลเลเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ ต่อตนเอง ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อหน่วยงานอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอลำพูนบุรีจังหวัดสุรินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังนี้เพศ จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกัน ต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอลำพูนบุรีจังหวัดสุรินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวม แตกต่างกันอย่างชัดเจนสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ระดับการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ประสบการณ์การทำงาน จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอลำพูนบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สรุปได้ ดังนี้

ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงต่อภาระหน้าที่การปฏิบัติงานของ และควรมีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมงานและกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบเปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือความทุกข์ยากของ ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม ให้กำลังใจไม่ซ้ำเติมเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับครูพร้อมให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครูมีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีด้วยความจริงใจใช้คำพูดที่เหมาะสมในการว่ากล่าวตักเตือนมีการบริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติ ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรม ความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงาน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

7.1 การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อันเนื่องมาจากผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากรครูในสถานศึกษามีความเข้าใจในหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานและการทำงานไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกมาเหมือนกันมุ่งเน้นให้เกิดผลประโยชน์ให้แก่การทำงานและผู้ร่วมงานเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งสอดคล้องกับพระมนัส อคฺคธมฺโม (ก้อนใหญ่) (2555, หน้า 87 - 89) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม4โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านและเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยคือด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และด้านเมตตา 2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม4โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามความคิดเห็นของครูพบว่าเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศระดับการศึกษาครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่อายุประสบการณ์สอนครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา เอื้องเพชร (2555, หน้า 73 - 74) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะตามหลักธรรมพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้คุณลักษณะทางความเมตตาคุณลักษณะทางความมีมุทิตาคุณลักษณะทางความมีอุเบกขาและคุณลักษณะทางความกรุณา 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างจากครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านกรุณา แปลผลได้อยู่ในระดับ มากที่สุดที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารมีใจเอื้ออาทรต่อครูทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ให้ออกาสผู้ที่ทำงานบกพร่องได้ปรับปรุงตนเอง และเข้าไปช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม และยังให้ความใส่ใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีปัญหา รวมทั้งยินดีให้คำปรึกษาและแนะนำในเรื่องส่วนตัวแก่เพื่อนร่วมงานใน

ความเป็นจริงแล้วผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้กระตุ้นและชักจูงให้ผู้ร่วมงานเกิดการใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรวรรณ ฐิตาคม (2556, หน้า 90 – 92) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ผลการวิจัย พบว่า ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหาร อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 4 ด้าน และ การเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วน ประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูผู้สอน จำแนกตาม ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ ชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐาน ซึ่งอธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญ และมองผู้ใต้บังคับบัญชา ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มี ความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่จริง ครูที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี อาจ จะทำงานได้ดีไม่แตกต่างจากครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ บุคลากรภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีการศึกษามาทางด้านการศึกษาเป็นส่วนใหญ่จึงไม่ส่งผลต่อการปรับใช้หลักพรหมวิหารธรรม ในการบริหารงานโรงเรียนของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลภัทร ปิ่นทอง (2556, หน้า 97-99) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหาร อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และการเปรียบเทียบความคิดเห็น ที่มีต่อการปรับใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานโรงเรียนของรัฐของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า ครูเจ้าหน้าที่และนักการศึกษา ที่มี ระดับการศึกษา เพศ อายุ อายุในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ ชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ อธิบายว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากจะมีมุมมองในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ไม่เหมือนกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สถานศึกษาควรมีงบประมาณในการส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถ

8.1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้นำหลักธรรมทาง พระพุทธ ศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการทำงานด้วยความรักต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างยุติธรรม

8.2.2 ผู้บริหารควรยึดกฎระเบียบของโรงเรียนในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาจากกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักพรหมวิหาร4ในการบริหารงานที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

8.3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนหรือเจ้าหน้าที่กับชุมชนที่เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร4หรือตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- ชุตีระ ระบอบ และคณะ. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐวรรณ ฐิตาคม. (2556). **การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประภาพร จันทร์ศรี และคณะ. (2559). **การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา : 1วารสารวิชาการคุณธรรมความดี**. 5(1),3.
- พระมนัส อัครธมโม (ก้อนใหญ่). (2555). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พลภัทร ปิ่นทอง. (2556). **การบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรการเขต 1**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา เอื้องเพ็ชร. (2555). **คุณลักษณะตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรบุรีเขต 2**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ แซ่จิ่ง. (2558). **ปัญหานักเรียนขับไล่ผู้บริหารสถานศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2559 เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1424161974.

10. คำขอบคุณ

สารนิพนธ์เรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ ชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และบุคลากรหลายท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่เพื่อนสาขาการบริหารการศึกษา ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด